

УДК 330.322"364

Н. С. Скопенко,
д. е. н., професор, професор кафедри економіки праці та менеджменту, Навчально-науковий інститут економіки і управління, Національний університет харчових технологій
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4540-3455>
І. В. Северина,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6112-8265>
О. В. Левченко,
аспірант кафедри економіки і права, Навчально-науковий інститут економіки і управління, Національний університет харчових технологій
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-3901-346X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.15.53

КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ІНВЕСТИВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

N. Skopenko,
Doctor of Economic Sciences, Professor, National University of Food Technologies
I. Severyna,
PhD in Economics, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv
O. Levchenko,
Postgraduate student, National University of Food Technologies

THEORETICAL APPROACHES TO THE CATEGORIES OF "INVESTMENT" AND "INVESTMENT ACTIVITY"

Можливість функціонування та подальшого розвитку суб'єктів господарювання в умовах сучасних викликів залежить від спроможності залучати фінансові ресурси інвесторів. В статті розкрито сутність поняття "інвестиції" з точки зору результативного, ресурсного та витратного підходів. Розкрито сучасні теоретичні підходи до визначення категорії "інвестиційна діяльність". Окреслено, що інвестиційна діяльність нерозривно пов'язана з реалізацією інвестиційних проєктів та впровадженням різноманітних інвестицій.

Визначено основні перешкоди низької інвестиційної активності в Україні на сучасному етапі. Наголошено, що ефективна інвестиційна діяльність стимулює розвиток підприємств, особливо в умовах кризи та виступає ключовим фактором для підтримки стабільності економіки України. Посилення інвестиційної активності виробничих підприємств може сприяти створенню нових робочих місць, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної продукції та зменшенню залежності від імпорту. Акцентовано увагу на необхідність врахування ризиків в умовах війни та побудову привабливого інвестиційного клімату в Україні.

The ability of business entities to operate and further develop in the face of modern challenges depends on their capacity to attract financial resources from investors. The article explores the essence of the concept of investments through results-oriented, resource, and cost approaches, as well as investment activities. The results-oriented approach defines investments as the deployment of capital aimed at its growth, and/or achieving social and environmental effects. The resource approach investigates investments as the allocation of economic resources to generate profit and/or achieve positive effects from their utilization. The cost approach considers investments as expenditures for creating new capacities, financing construction, improving education, and so on. It is outlined that investment activities are closely linked to the implementation of investment projects and the introduction of various investments. Among the main sources of financing investment activities for an enterprise, it is appropriate to distinguish the following: retained earnings, the depreciation fund, loans and leasing, budget financing, funds of small investors, venture and mixed financing, crowdfunding, etc.

The main obstacles to low investment activity in Ukraine at the present stage are identified: russian military aggression against Ukraine, labor market issues, rising inflation, institutional governance and state fragility, low level of banking lending to the real sector of the Ukrainian economy, underdevelopment of the domestic stock market, etc. It is emphasized that effective investment activities stimulate the development of enterprises, especially during crises and uncertainty, and are a key factor in maintaining the stability of the Ukrainian economy. Strengthening the investment activity of production enterprises can contribute to the creation of new jobs, enhancing the competitiveness of domestic products, and reducing dependence on imports. Attention is drawn to the necessity of considering risks in conditions of war and building an attractive investment climate in Ukraine.

*Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, війна.
Key words: investments, investment activity, investment attractiveness, war.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах зростання невизначеності та ризиків середовища господарювання, українським підприємствам вкрай необхідно забезпечувати можливість подальшого функціонування. Значну роль відіграє спроможність залучати кошти як приватних інвесторів, так і інвестиційних фондів для розвитку суб'єктів господарювання. Актуальність питання інвестування в діяльність компаній гостро постає в умовах війни та зростання кількості ризиків і потребує особливої уваги всіх стейкхолдерів для отримання позитивних ефектів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності в Україні зафіксовані в законі "Про інвестиційну діяльність" [24].

Теоретичні та практичні аспекти інвестицій та інвестиційної діяльності досліджують у роботах: Н. Ю. Брюховецької, І. П. Булеєва, Б. В. Губського, М. П. Денисенко, М. І. Диби, А. П. Дуки, Р. С. Квасницької, І. В. Кривов'язюк, М. С. Лугової, Т. В. Майорової, С. В. Онишко, Н. В. Павліхи, І. О. Цимбалюк, Б. М. Щукіна та інших [5; 7; 9; 13—18; 27—30; 33—34].

Реалії та перспективи інвестиційної діяльності в Україні під час воєнного стану, правові питання залучення іноземних інвестицій в сучасних умовах розглядається в працях [1; 12; 19; 22; 25].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є обґрунтування сутності категорій "інвестиції" та "інвестиційна діяльність", концентрації уваги на забезпеченні ефективності інвестиційної діяльності в умовах війни та зростання кількості ризиків.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інвестиції посідають важливе місце у системі економічних понять і категорій. Проте, в економічній науці немає однозначності в тлумаченні інвестицій, що пояснюється широтою розуміння цієї економічної категорії.

Існують дві версії погодження терміну "інвестиція". Одна група авторів вважає, що цей термін походить від латинського слова "investio", що означає "одягати"; інша — від латинського "invest", тобто "вкладати" [11].

Аналіз наукової літератури показав, що найчастіше застосовують наступні підходи для пояснення сутності даної економічної категорії (див. табл. 1):

— результативний підхід визначає, що інвестиції — це вкладення капіталу з метою його примноження, та/або досягнення соціального та екологічного ефектів;

— ресурсний підхід досліджує інвестиції як вкладення економічних ресурсів задля отримання прибутку та/або досягнення позитивних ефектів від їх залучення;

— витратний підхід розглядає інвестиції як витрати на створення нових потужностей, фінансування будівництва, поліпшення освіти тощо.

Ми погоджуємося з авторами [13, с. 51], що інвестиції — це матеріальні, духовні, інтелектуальні, фінансові та інші ресурси, гарантовано готові для вкладення (потенційні інвестиції) та/або такі, що реально вкладаються (вкладені) у формування, розвиток, модернізацію, вдосконалення виробництва (діяльності) суб'єктів соціально-економічної діяльності (юридичних, приватних осіб, акціонерних товариств та ін.), випуск (виробництво) суспільно корисних та необхідних товарів (послуг), забезпечення розширеного відтворення інтелектуальних, матеріальних, соціальних товарів (послуг) спільного й особистого, виробничого та споживчого призначення.

Таблиця 1. Дефініції поняття "інвестиції"

Автор	Визначення
Результативний підхід	
Закон України «Про інвестиційну діяльність» [24]	Усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток (дохід) і/або досягається соціальний та екологічний ефект.
Економічна енциклопедія [10]	Інвестиції (лат. investio – одягаю) – довготермінові вкладення капіталу в різні сфери та галузі народного господарства всередині країни та за її межами з метою привласнення прибутку.
І. А. Бланк, Н. М. Гуляєва, І. М. Вавдійчик [2]	Інвестиції підприємства являють собою вкладення капіталу в усіх його формах у різні об'єкти (інструменти) його господарської діяльності з метою отримання прибутку, а також досягнення іншого економічного або позакорисного ефекту, здійснення якого ґрунтується на ринкових принципах і пов'язане з факторами часу, ризику й ліквідності.
А. А. Пересада, О. О. Смірнова, С. В. Онікієнко, О. О. Ляхова та ін. [14]	Довгострокові вкладення капіталу в різні галузі та сфери економіки, інфраструктуру, соціальні програми, охорону довкілля з метою розвитку виробництва, соціальної сфери, підприємництва, отримання прибутку.
Н. О. Татаренко, А. М. Поручник [27]	Всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для отримання прибутку або досягнення певних соціальних ефектів.
В. Г. Федоренко [29]	Вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення.
У. Шарп, Г. Александер, Дж.Бейли [37]	Інвестиції означають модернізацію і технічне переоснащення, впровадження енерго- й ресурсозберігаючих технологій, а отже зменшення частки матеріальних витрат у структурі собівартості та збільшення оплати праці, виробництво конкурентоспроможної продукції. Для економіки в цілому це означає насичення ринку високоякісною продукцією, зростання сукупного попиту, збільшення споживчих витрат та дохідної частки
Фінансово-економічний словник [31, с.64]	Інвестиції – довгострокові вкладення коштів з метою утворення нових і модернізації діючих підприємств, освоєння новітніх технологій і нової техніки, збільшення виробництва й одержання прибутку.
Ресурсний підхід	
А. П. Дука [9]	Усі види економічних ресурсів, які вкладаються в поточному періоді у відповідні об'єкти, створення яких сприяє забезпеченню розширеного відтворення, а використання компенсує інвестору відмову від поточного споживання вкладених ресурсів за допомогою отримання в майбутньому вигоди.
О. Д. Данілов, Г. М. Івашина, О.Г. Чумаченко [6]	Економічні ресурси, які спрямовуються на збільшення реального капіталу товариства, тобто на розширення або модернізацію виробничого апарату.
М. С. Лугова, І. О. Цимбалюк, Н. В. Павліха [17]	Інвестиції – це економічні ресурси, що вкладаються в різні сфери господарської діяльності з метою її подальшого розвитку й досягнення соціально-економічних та екологічних результатів від цього.
Витратний підхід	
С. Фішер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензі [36]	Витрати на створення нових потужностей із виробництва машин, фінансування житлового, промислового або сільськогосподарського будівництва, а також запасів.
К. Макконел, С. Брю [35]	Витрати на будівництво нових заводів, верстатів, устаткування; витрати на виробництво та накопичення засобів виробництва; витрат на поліпшення освіти, здоров'я робітників або підвищення мобільності робочої сили.

Джерело: систематизовано авторами.

Виділяють наступні ознаки інвестицій [4, с. 10]:

— цінності — матеріальні (кошти, рухоме та нерухоме майно) або нематеріальні цінності, в т.ч. об'єкти права інтелектуальної власності (інвестиційні проекти, торгова марка, "ноу-хау", винаходи та ін.), вартість яких може бути виражена в грошовому еквіваленті;

— об'єкт вкладення — об'єкти господарської діяльності або інших сфер суспільного життя (наука, культура, соціальна сфера тощо);

— мета вкладення — досягнення певного соціально-економічного ефекту, що зазвичай поєднує задоволення суспільних потреб (у нових товарах, об'єктах — житлових, культури, освіти, охорони здоров'я, духовного життя) та приватних інтересів інвесторів (у задоволенні господарських потреб інвестора, отриманні прибутку, створенні сприятливих умов для праці та відпочинку найманих працівників, що в кінцевому підсумку сприяє підвищенню прибутковості виробництва).

Категорія інвестицій нерозривно пов'язана з інвестиційною діяльністю. Явище інвестиційної діяльності надзвичайно складне та багатогранне. Саме тому у економічній науці відсутнє єдине визначення поняття "інвестиційна діяльність" (див. табл. 2). Науковці виділяють такі ознаки, що характеризують інвестиційну діяльність:

— сукупність дій, котра пов'язана з одержанням прибутку (доходу) або досягненням різного виду ефектів;

— процес пошуку інвестиційних ресурсів, обміну капіталу, компенсації витрат;

— комплекс заходів суб'єктів інвестиційної діяльності щодо залучення інвестицій;

— різноманітна діяльність, метою якої є одержання прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту.

Виходячи з вищезазначеного та погоджуючись із думками авторів [21; 33], інвестиційну діяльність можна представити таким чином:

— у широкому розумінні інвестиційна діяльність — це діяльність, пов'язана із вкладенням засобів (коштів) в об'єкти інвестування з метою отримання позитивних результатів (дохід/ефект);

— у вузькому розумінні інвестиційна діяльність (інвестування) — це процес перетворення інвестиційних ресурсів у вкладення;

— загалом інвестиційна діяльність — сукупність процесу вкладення інвестиційних ресурсів та процесу отримання позитивних результатів у майбутньому.

Ми погоджуємося з думкою [16, с. 84], що під інвестиційною діяльністю підприємства слід розуміти комплекс цілеспрямованих дій фізичних і юридичних осіб, пов'язаних з рухом капіталу, який акумулюється у формі матеріальних і нематеріальних цінностей та спрямовується в подальшому на розвиток підприємства з метою отримання прибутку чи соціального ефекту. В якості об'єктів інвестування в діяльність підприємства можуть виступати готівкові кошти, різні види цінних паперів,

Таблиця 2. Дефініції поняття "інвестиційна діяльність"

Автор	Визначення
Інвестиційна діяльність - процес	
І. Бланк [2]	Інвестиційна діяльність підприємства являє собою цілеспрямовано здійснюваний процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за обраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) і забезпечення її реалізації.
Б. Щукін [34]	Процес організації інвестування в реальних у країні умовах господарювання
К. Макконел, С. Брю [35]	Інвестування відбувається, щоб компенсувати недостатність споживчих витрат; інвестиції заповнюють «пробіл» у споживанні, викликаний заощадженнями
Н. Бульбах [3]	процес взаємодії тих, хто пропонує гроші (хто має тимчасово вільні гроші), із тими, хто пред'являє попит (хто має потребу), у рамках якого і приймаються інвестиційні рішення. Обидві сторони зустрічаються або безпосередньо, або на фондових чи фінансових ринках
Інвестиційна діяльність - сукупність дій	
Закон України «Про інвестиційну діяльність» [24]	Сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.
Р. Квасницька [15]	Сукупність заходів та дій інституційних одиниць різних секторів економіки щодо вкладання, попередньо сформованих з заощаджень та заощаджень, інвестиційних ресурсів з метою одержання прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту
Т. В. Майорова, М. І. Діба, С. В. Онишко [18]	Сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій
В. Харук [32].	інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави, спрямованих на реалізацію інвестиційних програм з метою отримання доходу або прибутку
Інвестиційна діяльність - комплекс заходів	
В. Федоренко [28]	Комплекс заходів і дій фізичних та юридичних осіб, які вкладають власні кошти (у матеріальній, фінансовій або іншій майновій формі) з метою отримання прибутку.
Н. Сирош [26]	інвестиційна діяльність – це комплекс заходів і дій держави, юридичних і фізичних осіб, резидентів і нерезидентів, які вкладають свої кошти (в фінансовій, матеріальній та іншій майновій формі) з метою отримання прибутку. При цьому в більшості держав іноземні інвестиції є необхідною, але не основною формою інвестиційної діяльності
Послідовна, цілеспрямована, багатостороння діяльність	
Н. Татаренко, А. Поручник [27]	Послідовна, цілеспрямована діяльність, що полягає в капіталізації об'єктів власності, формуванні та використанні інвестиційних ресурсів, регулюванні процесів інвестування й міжнародного руху інвестицій та інвестиційних товарів, створенні відповідного інвестиційного клімату і має на меті отримання прибутку або певного соціального ефекту
Б. Губський [5]	Багатостороння діяльність усіх учасників ринкової економіки в нагромадженні капіталу, яка безпосередньо пов'язана з динамічним розвитком економічної системи в цілому.
Н. Ю. Брюховецька, І. П. Булеєв та інші [13, Р. 32]	Інвестиційна діяльність – це постійна цілеспрямована діяльність суб'єктів даного суспільства, націлена на кількісне та якісне поліпшення показників виробленої продукції (послуг) шляхом використання внутрішніх ресурсів (потенціалу) та залучених зовнішніх ресурсів, що направляються на вдосконалення продуктивних сил, соціально-економічних відносин з метою збільшення доданої вартості.
Стандарти фінансової звітності [23]	Діяльність, пов'язана з придбанням і реалізацією необоротних активів, а також із здійсненням фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.
Л. Філіпковська, А. Кравчук [30]	У широкому сенсі інвестиційна діяльність – це діяльність, пов'язана з вкладенням коштів в об'єкти інвестування з метою отримання доходу (ефекту). У вузькому сенсі інвестиційна діяльність, або власне інвестування, являє собою процес перетворення інвестиційних ресурсів у вкладення
Т. Пічугіна, Л. Забродська [21]	Інвестиційна діяльність у широкому значенні – комплексна діяльність, починаючи від мобілізації інвестиційних ресурсів і закінчуючи одержанням ефекту, а у вузькому – власне інвестування

Джерело: систематизовано авторами.

майнові та немайнові права, рухоме та нерухоме майно, сукупність різних видів знань, що виявляються у формах технічної інформації, досвіду тощо.

Спираючись на наведені підходи до визначення сутності категорії "інвестиційна діяльність", можна констатувати, що інвестиційна діяльність включає в себе такі

складові елементи формування та використання капіталу: накопичення, внутрішній та зовнішній рух капіталу, власне інвестування [8, с. 248]. Але при цьому слід наголосити, що інвестиційна діяльність має значно більше економічне й соціальне навантаження, ніж отримання прибутку, оскільки є фактором розширеного відтворення та ліквідації диспропорцій у розвитку економіки [7, с. 28]. Також інвестиційна діяльність, як єдність процесів вкладення ресурсів і отримання потоку доходів у майбутньому, може виникнути й ефективно здійснюватися на основі врівноваження інвестиційного попиту та інвестиційної пропозиції, що досягається за допомогою інвестиційного ринку [9, с. 80].

Отже, інвестиційна діяльність нерозривно пов'язана з реалізацією інвестиційних проєктів та впровадженням різноманітних інвестицій.

Серед особливостей інвестиційної діяльності підприємства слід виділити наступні [20, с. 156]:

- інвестиції в розвиток підприємства є найважливішою формою забезпечення зростання ефективності його господарювання;

- форми і методи інвестиційної діяльності підприємства меншою мірою залежні від галузевих особливостей підприємства порівняно з виробничою діяльністю;

- динаміка обсягів інвестиційної діяльності характеризується певною нерівномірністю у визначені відрізки часу;

- інвестиційна діяльність формує окремий самостійний вид грошових надходжень підприємства;

- з моменту реалізації інвестицій до моменту отримання доданої вартості від їх вкладання існує значний розрив за часом;

- інвестиційній діяльності властиві значні ризики, котрі пояснюються фактором невизначеності впливу зовнішнього середовища.

Серед основних джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства доцільно виділити наявний в розпорядженні прибуток, кошти амортизаційного фонду, позики та оренда майна, бюджетне фінансування, кошти дрібних інвесторів, отримані через акціонування, венчурне та змішане фінансування, краудфандинг тощо.

Необхідно зазначити, що ефективна інвестиційна діяльність стимулює розвиток підприємств, особливо в умовах кризи. Вважаємо доцільним визначити основні етапи інвестиційної діяльності:

- формулювання ідеї, мети інвестування;
- визначення напрямку інвестування;
- пошук інвестиційних ресурсів;
- вибір об'єкту інвестування (дослідження інвестиційної привабливості об'єктів, рахунок можливих ефектів);
- розробка обґрунтованих інвестиційних проєктів;
- аналіз ефективності та ризикованості проєктів, вибір найбільш доцільного проєкту;
- налагодження взаємин з інвесторами й тими, хто буде реалізовувати інвестиційний проєкт;
- реалізація проєкту.

Отже, погоджуючись із думкою [21, с. 150] виходимо з того, що інвестиційна діяльність:

- по-перше, вид економічної та підприємницької діяльності;
- по-друге, процес вкладення ресурсів і отримання потоку доходів;
- по-третє, це система економічних (виробничих) відносин;
- по-четверте, підґрунтя економічного розвитку підприємства.

Метою здійснення інвестиційної діяльності є забезпечення максимальної економічної, соціальної й екологічної ефективності.

Необхідно відзначити, що активізація інвестиційної діяльності підприємств в умовах кризи є ключовим фактором для підтримки стабільності економіки України. Посилення інвестиційної активності виробничих підприємств може сприяти створенню нових робочих місць, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної продукції та зменшенню залежності від імпорту. Основними перешкодами та ризиками низької інвестиційної активності в Україні на сучасному етапі є наступні [1]:

- військова агресія РФ проти України, активні військові дії на території країни;
- проблеми на ринку праці, що пов'язано із змінами у складі робочої сили через зовнішню та внутрішню міграцію населення;
- зростання інфляції, що призводить до знецінення заощаджень населення;
- недосконалість державного управління та інституційного середовища, що призводить до порушення умов конкурентоспроможності вітчизняної економіки та підвищення рівня її корупційних ризиків;
- недостатня розвиненість внутрішнього ринку, яка не сприяє розвитку вітчизняного бізнесу; низький рівень банківського кредитування реального сектору економіки України; нерозвиненість та низька ефективність вітчизняного фондового ринку.

Для побудови привабливого інвестиційного клімату в Україні, враховуючи виклики сьогодення, доцільно:

- створити сприятливі нормативно-правові умови та запровадити прозорі процедури провадження інвестиційної діяльності для іноземних інвесторів;

— забезпечити ефективну державну підтримку (вдосконалення законодавства, зниження податкового навантаження, страхування інвестицій від певного кола ризиків (політичних та військових) тощо);

— спростити документообіг, забезпечити його дієву цифровізацію для оформлення інвестиційних угод та ведення бізнесу;

— запровадити інформаційну підтримку іноземних інвесторів в усіх необхідних сферах в умовах війни;

— розроблювати програми (проєкти) відновлення зруйнованої інфраструктури із залученням підтримки держави та іноземних інвестиційних фондів;

— здійснювати пошук закордонних інвесторів шляхом популяризації вітчизняної продукції провідних компаній України закордоном (виставки, ярмарки, промо-заходи тощо).

ВИСНОВКИ

Отже, конкурентоспроможність підприємств в сучасному мінливому середовищі напряму залежить від наявності фінансових ресурсів, як головного рушійного фактору подальшого зростання. Можливість залучення фінансових ресурсів виступає запорукою функціонування у складних динамічних умовах, включаючи зростання кількості ризиків та високу ймовірність появи нових викликів.

Основними питаннями подальших розвідок є необхідність постійного моніторингу зовнішнього середовища, зокрема ранжування факторів, які в тій чи іншій мірі можуть впливати на діяльність компаній певної галузі, зменшуючи їх інвестиційну привабливість та загрожуючи падінню доходності та розробки дієвої програми заходів подолання сучасних викликів.

Література:

1. Атамас О. П. Інвестиційна діяльність в Україні: реалії сьогодення. Економіка та суспільство. 2023. Випуск № 54. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-42>
2. Бланк І. О., Гуляєва Н. М., Вавдійчик І. М. Інвестиційний менеджмент: у трьох частинах: підручник Ч. 1. Київ: Державний торговельно-економічний університет, 2023. 503 с.
3. Бульбах Н. В. Форми державного регулювання інвестиційної діяльності. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2005. № 1. С. 41—45.
4. Вінник О. М. Інвестиційне право. Київ: Правова єдність, 2009. 616 с.
5. Губський Б. В. Інвестиційні процеси у глобальному середовищі. Київ: Наук. думка, 1998. 390 с.
6. Данілов О. Д., Івашина Г. М., Чумаченко О. Г. Інвестування: навч. посіб. Київ: "Вид. дім Комп'ютерпрес", 2001. 364 с.
7. Денисенко М. Можливості активізації інвестування у сучасних умовах. Економіка України. 2004. № 8. С. 28—32.
8. Денисенко М. П. Основи інвестиційної діяльності: підручник. Київ: Алеута, 2003. 338 с.
9. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посібник. Київ: Каравела, 2007. 424 с.

10. Економічна енциклопедія: у 3 т. / ред. кол. С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ: Академія, 2000. Т. 1. 864 с.
11. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. Київ: Знання, 2007. 1072 с.
12. Зіник О. Б. Залучення прямих іноземних інвестицій як умова формування безпечного середовища під час війни. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 13. С. 215—221.
13. Інвестиційна активність підприємств з виробництва продукції з високою доданою вартістю в умовах обмежених ринків: парадигма та механізми забезпечення: монографія / Н. Ю. Брюховецька, І. П. Булеєв та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 388 с.
14. Інвестування: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / А. А. Пересада, О. О. Смірнова, С. В. Онікієнко, О. О. Ляхова. Київ: КНЕУ, 2001. 251 с.
15. Квасницька Р. С. Дефініційний аналіз поняття "інвестиційна діяльність". Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. 2014. Вип. 26. С. 198—203.
16. Кривов'язюк І. В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2018. Вип. 30. С. 83—90.
17. Лугова М. С., Цимбалюк І. О., Павліха Н. В. Інвестиційна діяльність регіону в умовах європейської інтеграції: ретроспективний аналіз та напрями активізації: монографія / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 242 с.
18. Майорова Т. В., Діба М. І., Онишко С. В. Активізація інвестиційного процесу в Україні: [колективна монографія]. Київ: КНЕУ, 2012. 472 с.
19. Нікольчук Ю. М., Лопатовська О. О. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. Innovation and Sustainability. 2023. № 1. С. 164—175.
20. Нкайя Б.Ж., Ларка М.І. Роль і значення інвестицій в діяльності підприємств. Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність "Форвард-2016". 7 Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених. 27 грудня 2016 р. Харків: НТУ "ХПІ", 2016. С. 155—156.
21. Пічугіна Т. С., Забродська Л. Д. Інвестиційна діяльність підприємств: сутність та зміст управління. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2013. № 2 (1). С. 146—154.
22. Покальчук М. Ю., Марачук А. В., Шулепова О. О. Правові питання залучення іноземних інвестицій в Україну в умовах воєнного стану Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 3. С. 546—551. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/131>
23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів": положення Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 0391.
24. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. Із змінами. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
25. Савіцька С. І. Значення інвестиційної діяльності для розвитку вітчизняної економіки. Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. 2024. Випуск 1 (42). С. 101—106 DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2024-1.15>
26. Сирош Н. В. Активизация инвестиционной деятельности как механизм ускоренного развития экономики Крыма. Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия "Экономика и управление". 2012. № 1. С. 169—175.
27. Татаренко Н. О., Поручник А. М. Теорії інвестицій: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2000. 159 с.
28. Федоренко В. Г. Инвестознaвство: [підручник]. 3-тє вид., доповн. Київ: МАУП, 2013. 480 с.
29. Федоренко В. Г. Інвестування: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: Алерта, 2008. 448 с.
30. Филипповская Л. А., Кравчук А. Г. Оценивание эффективности инвестиционной деятельности рекламного агентства. Вісник НТУ "ХПІ". 2013. № 53 (1026). С. 172—178.
31. Фінансово-економічний словник: словник-довідник / кол. авт.: Юнін О. С., Круглова О. О., Савельєва М. О. та ін. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2018. 164 с.
32. Харук В. А. Теоретична сутність інвестиції та її значення як економічної категорії. Вісник Хмельницького національного університету. 2014. № 3. С. 115—117.
33. Хрущ Н. А. Інвестиційна діяльність: сучасні стратегії та технології: монографія. Хмельницький: ХНУ, 2004. 309 с.
34. Щукін Б. М. Інвестування: курс лекцій. Київ: МАУП, 2004. 216 с.
35. Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, Sean Masaki Flynn. Economics: principles, problems, and policies. Boston, 2009. 860 p.
36. Fischer Stanley, Dornbusch Rudiger, Schmalensee Richard. Economics: second edition /. New York ets, 1988.
37. Sharpe W. F., Alexander G. J., Bailey J. V. Investments. Publisher Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall. 1999. 962 p.

References:

1. Atamas, O.P. (2023), "Investment activities in Ukraine: today's realities", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 54. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-42>
2. Blank, I.O. Huliaieva, N.M. and Vavdijchuk, I.M. (2023), *Investytsijnyj menedzhment: u tr'okh chastynakh [Investment management: in three parts]*, vol. 1, *Derzhavnyj torhovel'no-ekonomichnyj universytet*, Kyiv, Ukraine.
3. Bul'bakh, N.V. (2005), "Forms of state regulation of investment activity", *Derzhava ta rehiony. Seria: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, vol. 1, pp. 41—45.
4. Vinnyk, O.M. (2009), *Investytsijne pravo [Investment law]*, *Pravova iednist'*, Kyiv, Ukraine.
5. Hubs'kyi, V.V. (2008), *Investytsijni protsesy v hlobal'nomu seredovyschi [Investment processes in the global environment]*, *Naukova Dumka*, Kyiv, Ukraine.
6. Danilov, O.D. Ivashyna, H.M. and Chumachenko O.H. (2001), *Investuvannia [Investuvannia]*, *Komp'iuterpres*, Kyiv, Ukraine.
7. Denysenko, M.P. (2004), "Enhance investment opportunities in modern conditions", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 8, pp. 28—32.

8. Denysenko, M.P. (2003), *Osnovy investytsijnoi diial'nosti* [Fundamentals of investment activity], Aleuta, Kyiv, Ukraine.
9. Duka, A.P. (2007), *Teoriia ta praktyka investytsiinoi diial'nosti. Investuvannia: navch. posibnyk* [The theory and practice of investment activity], Karavela, Kyiv, Ukraine.
10. Mochernyj, S.V. (2000), *Ekonomichna entsyklopediia* [Economic Encyclopedia], vol. 1, Akademiia, Kyiv, Ukraine.
11. Zahorodnii, A.H. and Vozniuk, H.L. (2007), *Finansovo-ekonomichni slovnyk* [Financial and economic dictionary], Znannia, Kyiv, Ukraine.
12. Zinyk, O.B. (2024), "Attracting foreign direct investment as a condition for the formation of a security environment during war", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 13, pp. 215—221.
13. Briukhovets'ka, N.Yu. and Bulieiev, I.P. (2019), *Investytsijna aktyvnist' pidpriemstv z vyrobnytstva produktiv z vysokoiu dodanoi u vartistiu v umovakh obmezhenykh rynkiv: paradyhma ta mekhanizmy zabezpechennia* [Investment activity of high value-added products in limited markets: a paradigm and mechanisms for ensuring], NAS of Ukraine, Institute of Industrial Economics, Kyiv, Ukraine.
14. Peresada, A.A. Smirnova, O.O. Onikienko, S.V. and Liahova, O.O. (2001), *Investuvannia: navchal'no-metodychnyj posibnyk dlia samostiynoho vyvchennia dysypliny* [Investing: a textbook for self-study of the discipline], KNEU, Kyiv, Ukraine.
15. Kvasnyts'ka, R.S. (2014), "Definitive analysis of the concept of "investment activity", *Ekonomichni nauky*, vol. 26, pp. 198—203.
16. Kryvov'iazuk, I.V. (2018), "Investment activity of the enterprise: essence, method of analysis and ways of improving its efficiency", *Naukovyj visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, vol. 31, pp. 83—90.
17. Luhova, M.S. Tsybaliuk, I.O. and Pavlikha, N.V. (2022), *Investytsijna diial'nist' rehionu v umovakh ievropejs'koi intehtatsii: retrospektyvnyj analiz ta napriamy aktyvizatsii* [Fundamentals of investment activity], Volyns'kyj natsional'nyj universytet imeni Lesi Ukrainky. Vezha-Druk, Luts'k, Ukraine.
18. Majorova, T.V. Dyba, M.I. and Onyshko, S.V. (2012), *Aktyvizatsiia investytsijnogo protsesu v Ukraini* [Activation of investment process in Ukraine], KNEU, Kyiv, Ukraine.
19. Nikol'chuk, Yu.M. and Lopatovs'ka, O.O. (2023), "Investment attractiveness of Ukraine: main trends, problems and key solution vectors", *Innovation and Sustainability*, vol. 1, pp. 164—175.
20. Nkaja, B.Zh. and Larka, M.I. (2016), "The role and significance of investments in the activities of enterprises", *Stratehii innovatsijnogo rozvytku ekonomiky Ukrainy: problemy, perspektyvy, efektyvnist' "Forward-2016". 7 Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. stud. ta molodykh vchenykh* [Strategies of innovative development of the economy of Ukraine: problems, prospects, efficiency "Forward-2016". 7 International scientific and practical Internet conference of students and young scientists], NTU "KhPI", Kharkiv, Ukraine, pp. 155—156.
21. Pichuhina, T.S. and Zabrods'ka, L.D. (2013), "Investment activity of the enterprise: the essence and content of management", *Ekonomichna stratehiya i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh*, vol. 2 (1), pp. 146—154.
22. Pokal'chuk, M.Yu. Marachuk, A.V. and Shulepova, O.O. (2024), "Legal issues of attracting foreign investments in Ukraine under the conditions of martial law", *Yurydychnyj naukovyj elektronnyj zhurnal*, vol. 3, pp. 546—551 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/131>
23. Ministry of Finance of Ukraine (1999), "Provisions (standard) of accounting 4 "Cash flow statement"", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99#Text> (Accessed 15 July 2024).
24. Verkhovna Rada of Ukraine (1991), *The Law of Ukraine "On Investment Activity"*, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (Accessed 15 July 2024).
25. Savits'ka, S.I. (2024), "Significance of investment activities for the development of the domestic economy", *Podil's'kyj visnyk: sil's'ke hospodarstvo, tekhnika, ekonomika*, vol. 1 (42), pp. 101-106 DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2024-1.15>
26. Sirosh, N.V. (2012), "Activation of investment activity as a mechanism for the accelerated development of the economy of the Crimea", *Uchenye zapiski Tavricheskogo natsional'nogo universiteta imeni V.I. Vernadskogo, serija "Ekonomika i upravlenie"*, vol. 1, pp. 169—175.
27. Tatarenko, N.O. and Poruchnyk, A.M. (2000), *Teoriyi investytsiy* [Investment theories], KNEU, Kyiv, Ukraine.
28. Fedorenko, V.H. (2004), *Investoznavstvo* [Investment knowledge], 3rd ed, MAUP, Kyiv, Ukraine.
29. Fedorenko V.H. (2008) *Investuvannia: pidruchnyk* [Investment: textbook], 2-nd ed, Alerta, Kyiv, Ukraine.
30. Fylypkovskaia, L.A. and Kravchuk, A.H. (2013), "Evaluation of the effectiveness of the investment activity of the advertising agency", *Visnyk NTU "KhPI"*, vol. 53 (1026), pp. 172—178.
31. Yunin, O.S. Kruhlova, O.O. and Saviel'ieva, M.O. (2018), *Finansovo-ekonomichnyj slovnyk: slovnyk-dovidnyk* [Financial and economic dictionary: reference dictionary], Vydavets' Bila K.O., Dnipro, Ukraine.
32. Kharuk, V.A. (2014), "The theoretical essence of the investment and its importance as an economic category", *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'nogo universytetu*, vol. 3, pp. 115—117.
33. Khrushch, N.A. (2010), *Investytsijna diial'nist': suchasni stratehiyi i tekhnolohiyi* [Investment activity: modern strategies and technologies], KhNU, Khmelnytskyi, Ukraine.
34. Schukin, B.M. (2004), *Investuvannia* [Investing], MAUP, Kyiv, Ukraine.
35. McConnell, C.R. Brue, S.L. and Flynn, S.M. (2009), *Economics: principles, problems, and policies*, Boston, USA.
36. Fischer, S. Dornbusch, R. and Schmalensee, R. (1988), *Economics: second edition*, New York, USA.
37. Sharpe, W.F. Alexander, G.J. and Bailey, J.V. (1999), *Investments*, Publisher Upper Saddle River, Prentice Hall, NJ, USA.

Стаття надійшла до редакції 25.07.2024 р.